
Uvodnik

Glavni namen prispevkov tokratne številke je proučiti sodobne izzive na področju varstvoslovja. Tokratna izdaja revije predstavlja posebno nadaljevanje prejšnje (2015, 17/1) in vsebuje deset prispevkov, ki se osredotočajo na spravo v zvezi z vojnimi zločini, okoljsko kriminaliteto, reproduktivno izbiro, gospodarsko kriminaliteto, mladoletniško kriminaliteto, nasilje v družini, kibernetško kriminaliteto, zasebno varovanje, človekove pravice in pristojnost kazenskih sodišč.

Goran Basic proučuje kompleksno področje sprave v zvezi z vojnimi zločini, pri čemer se osredotoča na vprašanje, ali naj bi bile žrtve edine, ki odpuščajo storilcem vojnih zločinov, ali pa imajo tudi drugi subjekti, na primer institucije, pri tem kakšno vlogo. Analizira pripovedi 27 preživelih iz severozahodnega dela Bosne in Hercegovine in identificira *verbalne označevalce sprave in nespravljlivosti*, s katerimi ocenjuje, v kolikšni meri se pojmovanje sprave aktualizira v njihovih pripovedih. Avtor ugotavlja, da sicer prevladuje nespravljlivost, kljub temu pa je sprava mogoča, če so izpolnjeni določeni pogoji — pravica za vojne žrtve, identifikacija storilcev in prisotnost sramu ter kesanja pri storilcih.

Avi Brisman in Nigel South analizirata aplikacijo štirih glavnih strategij kriminalne preprečitve, ki sta jih razvila Tonry in Farrington, na okoljsko kriminaliteto. Vsako od štirih strategij — izvrševanje zakonov, razvojno preprečitvo, skupnostno preprečitvo in situacijsko preprečitvo — avtorja proučita in aplicirata na preprečevanje okoljske kriminalitete. Poleg tega izpostavita slabo razvitost področja okoljske kriminalitete in predstavita primere posebnih izzivov, povezanih z vlogo vlade pri strategijah preprečevanja kriminalitete v izbranih državah.

Dragan Dakić obravnava področje reproduktivne izbire/pravice. Pojasnjuje, da je na podlagi zagotavljanja pravice do življenja in preprečitve nehumanega ravnanja primarna naloga države zaščititi otroka, ki preživi splav. Trdi, da zahteva po zagotavljanju zdravstvene oskrbe preživelega otroka s strani države izhaja iz pozitivnih dolžnosti države. Slednja je dolžna zagotoviti tudi ustrezne informacije ženskam o časovnih omejitvah, povezanih z reproduktivno izbiro.

Bojan Geršak, Borut Bratina in Andrej Srakar proučujejo gospodarsko kriminaliteto v Sloveniji. Ugotavljajo, da se kazenskopravna teorija ukvarja predvsem z merili, po katerih naj se med protipravnimi dejanji prepoznajo kazniva dejanja, pravo o prekrških pa se praviloma ukvarja z lažjimi oblikami kaznivih ravnanj. V praksi se lahko zgodi, da kako ravnanje ustreza opisu kaznivega dejanja in prekrška hkrati, zato je zelo pomembno, da so zakonski znaki določenega protipravnega dejanja točno določeni in jasno razmejeni. Tako se zagotovi pravna varnost, ki jo vsakomur jamči Ustava RS. Podatke za analizo so avtorji pridobili preko anketiranja zaposlenih na policiji (Oddelek za gospodarsko kriminaliteto), Državnem tožilstvu, Agenciji za trg vrednostnih papirjev, Banki Slovenije in Javni agenciji RS za varstvo konkurence. Ugotovitve kažejo na močno podporo strokovnjakov in laikov za večjo jasnost zakonskih elementov specifičnih protipravnih dejanj in za minimizacijo pravne praznine med gospodarskimi prekrški in gospodarskimi kaznivimi dejanji.

Irena Cajner Mraović, Valentina Asančaić in Dubravko Derk si zastavljajo vprašanje, ali je mladoletniška kriminaliteta na Hrvaškem zares v porastu, ali pa gre zgolj za medijsko zaznavo povečanja. Preko analize uradnih podatkov o kriminaliteti od leta 2000 do 2013 so ugotavljali, ali se je povprečna stopnja skupne, nasilniške in mladoletniške premoženjske kriminalitete v tem obdobju povečala. Ugotovili so, da je število mladoletniških kaznivih dejanj v opazovanem obdobju stabilno, včasih celo upada, pri tem pa lahko zaznamo določena nihanja pri specifičnih oblikah mladoletniške kriminalitete, kot so kazniva dejanja umora in posilstva, pri kaznivih dejanjih roba in tatvine pa ni zaznati nobenih jasnih trendov.

Nasilje v družini je osrednja tema prispevka **Nataše Mrvić Petrović in Milana Počučića**. Analizirata teoretične, zakonodajne in praktične prednosti in omejitve mediacije pri reševanju zadev s področja nasilja v družini v Srbiji, kjer je mediacija v civilnih postopkih prisotna in je bila med letoma 2001 in 2006 še posebej priljubljena, kasneje pa je uporaba močno padla. Avtorja ugotavljata, da mediacija v kazenskih postopkih ne obstaja in da uveljavljanje "ničelne tolerance" v primerih nasilja v družini ovira uporabo mediacije kot učinkovitega orodja pri obravnavanju nasilja v družini.

Milana Pisarić obravnava kibernetško kriminaliteto. Ugotavlja, da so za preiskovanje kibernetške kriminalitete potrebne posebne spretnosti, za uspešen pregon storilcev pa posebna znanja in elektronski dokazi.

Iztok Rakar in Bojan Tičar analizirata razvoj podeljevanja javnih pooblastil Zbornici za razvoj slovenskega zasebnega varovanja. Avtorja ugotavljata, da se zelo raznolike upravne naloge z javnim pooblastilom prenašajo na pravne subjekte javnega in zasebnega prava, pri čemer se pojavlja precej praktičnih težav, vključno z dejstvom, da so *ex ante* gledano obrazložitve razlogov za podelitev javnih pooblastil zelo splošne in ne temeljijo na analizah, *ex post* gledano pa se ne izvaja evalvacija podeljenih javnih pooblastil, nadzor nad njihovim izvajanjem pa je pomanjkljiv.

Prispevek **Tomislava Radovića in Žarka Brakovića** obravnava pravno analizo človekovih pravic in sestavo kazenskih sodišč v Srbiji. Avtorja ugotavljata, da je zaradi neodtujljivosti človekovih pravic Srbija v okviru Sporazuma o stabilizaciji in pridruženju dolžna uskladiti svojo ureditev z zakonodajo Evropske unije. Predvidevata, da bo splošna uskladitev zakonodaje gotovo terjala tudi usklajevanje zakonov in predpisov s področja kazenskega pravosodja.

Tatjana Burgarski se v zadnjem prispevku tokratne številke osredotoča na pristojnosti kazenskih sodišč v Srbiji in njihovo sestavo, še posebej v luči organizirane kriminalitete in mladoletniškega prestopništva. Ugotavlja in na primerih pokaže, da je specializacija sodišč nujna zato, ker so v specifičnih primerih potrebna določena znanja, spretnosti in predvsem izkušnje poklicnih sodnikov in porotnikov, ki sodelujejo v teh postopkih.

Upamo, da se vam prispevki zdijo zanimivi in boste iz njih lahko črpali nove ideje za razširitev področja raziskav v regiji.

Mahesh Nalla, Gorazd Meško in Branko Ažman
Gostujoči uredniki